

Handlanden i Strömstad

Magnus Björkman,

1834 - 1915,

har i sina år 1902 vid 68 års ålder egenhändigt skrivna "minnesanteckningar från det förflutna livets bestyr" jämte "vilken släktled jag härstammar ifrån m.m." berättat om slakten och sig själv vad här nedan återgives med bibehållande av originaltexten men med förändring av gammalstavning till nystavning:

Min fader Engelbrekt Andersson i Björke, Född på Sör Hede i Skee Socken den 17 februari 1798, dog på Björke den 1 juli 1873, på sin gård, 75 år 4 m. 16 dagar. Hans många omfattande hantverk: Först skomakare, sedan gårdsbrukare, snickare och timmerman "böikare" svarvare och smed, uppsatte en mängd sågverk och kvarnverk i Sverige och Norge. Han var vagnmakare och gjorde åkdoner och gårdsredskap av alla slag efter dåvarande bruk. På de senaste 15 å 20 åren var han nästan uteslutande plogmakare och vida berömd därför såsom n:o 1 i Bohuslän. Han uppfann plogar med hjul fram och bak. Vid lantbruksmöten vann han 1:sta priset med plöjning 4 gånger, blev sedan beordrad av landstinget till Provman mot avlöning: att plöja provet som alla tävlande skulle försöka att efterhärma. Han hade aldrig någon ovän, han var ärad och älskad och aktad av alla. Frid över hans stoft.

//

Engelbrekt Anderson hade endast en äldre broder Anders Andersson (1796 - 1882). Han fick köp på föräldrarnas hemman Sör Hede och dog i augusti 1882. Han efterlämnade endast en son Paulus. Hans yrken var snickare och timmerman.

//

Min moder Ingrid Olsdotter var född på Björke Östergård den 14 januari 1801 och dog den 22 februari 1872. Bouppteckning och auktion efter henne hölls den 3 april 1872 och arvskifte den 4 november samma år.

//

Min morfader var hemmansägaren Olof Engelbrektsson (född 6/6 1764, död 5/2 1837, nämndeman) och min mormoder hans första hustru Kjerstin Nilsdotter. De ägde enligt fastebrev av den 17 juli 1799 hemmanet 5/16 mtl Björke Östergården, som Olof Engelbrektsson köpt av Kjerstins fader Nils Olsson den 6 november 1797. Olof Engel-

brektsson skulle själv vara född på en plats i Övre Skee socken kallad Walbogen, troligen av hemmanet Håve. Det var sagt i mitt hem att min morfar, som var gift 3 gånger, haft inalles 19 barn och närt på hoppet att få 20:de "men ser nu det lyckas icke sade han och avled den 5 februari 1837." Bouppteckning efter honom var den 21 februari, auktion den 16 mars och arvskifte den 17 april allt 1837. Fasthandlingar utvisa, att Olof Engelbrektsson sålde hemmanet 5/16 mtl Östra Björke till son och måg (den senare min fader Engelbrekt Anders-Bon) den 26 maj 1824 med 5/32 mtl till vardera för en köpesumma av 593 Riksdaler 16 S Banco 10.

//

Min syster Olena Engelbrektsson blev gift med Jonas Larsson i Nedanberg. Han var en särdeles kraftig arbetare. Utom sitt jordbruk var han snickare och timmerman jämte murare och åtog sig ofta byggnadsackorder. Han var vänfast och älskad av alla som fick beröring med honom.

//

Min broder Olaus Engelbrektsson fick av sin svärfader Johannes Andersson köp på egendomen Skräddaretorpet tillhörande Ögården i Lurs socken. Utom jordbruket har han varit yrkesduglig, berömlig vagnmakare, smed och plogmakare, och liksom sin fader har han vunnit flera pris vid provplöjning. Han har sedan den 7 oktober 1891 varit blind på båda ögonen.

//

Brodern Gustaf Engelbrektsson fick köp på sin faders gård Östra Björke Östergård 5/32 mtl den 25 januari 1856 att utlösa alla syskonens arvslott, vardera 833 Rdr 16 S Rmt med villkor att försörja föräldrarna till sin död. Gustaf ingick äktenskap med sin kusin Olina Olausdotter från Välle i Lurs socken. Gustafs yrken voro utom jordbrukare snickare, smed, vagnmakare, plogmakare m.m. Han har vunnit flera pris vid provplöjning. Genom ihärdigt arbete och flit har han i ekonomiskt hänseende vunnit en bärgad ställning. Han hade den olyckan att i smedjan mista det ena ögat och det andra har ock därav tagit skada att han har svårt att reda sig.

//

Brodern Carl Engelbrektsson utflyttade till Rössö och hade där en väderkvarn och drev huvudsakligast smedsyrket. Han flyttade sedan till Göteborg, där han tog arbete på en mekanisk verkstad och avled.

//

Carl Engelbrektssons son Ferdinand Engelbrektsson var till yrket barberare. Han reste till Chicago i Amerika och blev där fält-skär, massachör, kirurg och Doktor och har betydlig praktik.

//

Min broder Johan August Björkman blev målarelärling hos mig och fick även gesällbrev. Han köpte hus i mitt grannskap av Johannes Pettersson, Johannisberg i Strömstad, den 17 februari 1863, drev målareyrket för egen del och blev min outtröttlige tävlarer. 1 år efter jag slutade målareyrket och började handel, började han ock handel bredvid och forcerade starkt efter andras kunder. Han byggde stor handelsbod även en dyrbar villa jämte stora spannmåls-magasin i gården. Genom denna stora tävlan, myckna Herresällskap m.m. stoppades affären men det lyckades få ackord och realisera det hela. Han började åter med handeln men 1 år därefter var det ohjälpligt, blev 22 maj 1882 konkurs. Och reste han den 1 augusti samma år till Chicago i Amerika med hustru och 6 barn.

//

Min broder Simon Björkman var den yngste och oerfaren. Han var med sin bror Johan och lärde målaryrket men blev icke gesäll men målade dock på landet på egen hand och spelade dragspel och tog tiden som den kom, mera sorgfritt. Omsider hyrde han en handelslokal och blev köpman, men som han icke heller då skötte sig kom han på obestånd och behagade avdunsta till Amerika år 1869 på hösten med ganska mager reskassa. Han blev nödsakad gå i järnvägsarbete i vilda marker, ligga i Baracker i snö och regn och köld. Då först på allvar besinnade han sig att han handlat som den förlorade sonen. Men utan medel kunde han ej komma hem. Han fadde då ett allvarligt beslut att bliva omvänd kristen, gick in i Methodistförsamlingen och användes där vid tillfälle som resepredikant och bildade där mångenstädes söndagsskola i Chicago. Han blev älskad och aktad av alla. Särskilt har han varit lovordad i tidningar för att han offerat sig, hjälpt och bistått nödlidande och sjukliga svenska emigranter tills de kommit sig före eller avgått med döden. Simon dog i Chicago.

//

Som jag förut beskrivit alla mina syskon, vill jag orda om mig själv, Magnus Engelbrektsson, som då jag blev målaregesäll **den** 26 augusti 1857 hos målaremästare Otto Bolm i Göteborg antog till-

namnet Björkman och har således blivit med detta namnet en Stamfader för mina efterkommande släktingar, en rätt anseelig skara av barn och barnbarn, samt yngre broder och broders barn som antog samma namn.

Mitt liv har varit mycket omväxlande, i synnerhet i många-handa olika företag och hantverk. För att därigenom bliva nyttig för mig själv och andra var jag ända från barndomen vetgirig att fika efter bokförstånd och kunskaper för att vinna någon självbildning, eftersom jag icke kunde få någon skolbildning, ty mina föräldrar förstodo icke att det vore nyttigt att hjälpa mig med någon annan lärdom än de hade själva genomgått. Och som de hade 10 barn att försörja ansåg de sig icke hava råd att göra någon särskild uppoffring för mig. Men jag vill särskilt prisa dem, att jag hade den stora lyckan bliva född och uppfostrad i kristet föräldrahem, där aldrig en svordom eller kortspel eller annat sedefördärv existerade utan alltid väl övervakades med goda föredömen och stadigt och strängt arbete, icke försummades av vad de själva sysselsatte sig med, dels jordbruk och dels hantverk såsom snickeri, smed och plogmakare m.m.

Vid åtta års ålder fick jag en månads småbarnsskola på vilken jag lärde mig läsa rent i bok; skriva lärde jag mig själv efter en föreskrift som min mor köpte av en kringvandrare. Detta lyckades öva upp mig så att jag kunde skriva brev för min far jämte annat för våra grannar, ty på den tiden var icke folket skrivkunniga. På somrarna måste jag valla boskapen och hade då mycket ledighet, och rogade mig då med att tälja barkhästar och djur av alla slag. Senare byggde jag vattenkvarnar och sågverk ävensom vindlekor med såg-gubbar uppå, vilka var ganska intressanta att åse. Men allt detta inbringade inga medel. Jag måste tänka på något som jag kunde tjäna pengar på för att kunna köpa mig nyttiga böcker. Jag började då med att fläta och sy halmhattar åt kvinnor och barn och de fick en strykande avsättning i trakten däromkring. Likaså skaffade jag mig gamla kläder för billigt pris och sydde mössor av olika mönster och fick cirka 9 mark stycket. Mösskärmen av papp köpte jag för en mark stycket. Jag kunde nu köpa nya materialier och böcker efter katalogen och läste för rätten på lånebibliotek, så kallades läsning för folket, som var mig särdeles nyttig för hela livet. Varje vinter måste jag dagligen vara med min far i smedjan att blåsa bäl-

gen jämte slägga som en fullvuxen karl, oaktat jag var så liten till växten. Det var ett mycket hårt och ansträngande arbete. Jag minns en gång särskilt då vi skulle klyva en grov järnstång i tvänne delar. Det blev alldeles svart för ögonen, så jag icke såg det järn jag slog på. Det blev så hett i bröstet och rätt som jag stod och släggade började det på mig frusta blod genom näsa och mun tvärs över fars händer och jag störtade baklänges. Jag visste då ingenting med mig förrän jag på eftermiddagen vaknade i min fars säng dock utan plågor men mindes klart vad som passerat i smedjan. Men det blev ett minnesspån för min far. Han vågade icke på länge forcera så hårt. Han tog själv den stora släggan och jag fick bara hålla tången då stora järn skulle klyvas. Han var mycket energisk i sitt arbete, men han var aldrig orättvis eller elak. Han trätte aldrig, han bara såg på mig och det var tillräcklig aga. Vi hade stor respekt för honom. Han lekte och smekte aldrig med barnen och vi te- go båda stilla hela dagen. Han var dock en utmärkt och ädelmodig hus- fader såväl som alla. Jag har aldrig fått styk av honom mer än en enda gång och det hade jag förtjänt. Jag hade diktat en stygg och otäck visa om vår tjänstepiga och hennes tillfällige och lättsinnige kurtisör och denna visan fick hon dagligen höra på egendomen. Hon klagade för far att hon får gå ur tjänsten. Vi lade bort visan och flickan stannade kvar till flyttningstiden. (Längre var hon icke bekväm).

Under de vintrar jag var biträde i smedjan, övade jag mig mycket. Då min fars järn upphettades, lade jag ock mitt lilla järn i samma elden, och när han smidde på sitt, smidde jag på mitt. Jag smidde dubbla börskraftsar och spikerborr från de grövsta till de allra minsta, ja så fina till att borra pipskaft med. Jag sålde spigerborr till alla, till och med till smeder, ty de hade vunnit ett vidsträckt beröm och jag kallades då allmänt Borrmästaren i Björke.

En dag i mina pojkår i oktober månad fick jag följa med min fader till Strömstads marknad. Där fick jag se ett posetiv, som drogs med vev och på däckat å samma dansade sex par bilder jämte en bild som spelade fiol samt en bild, som på en liten tallrik mottog slantar av allmogen och tömde varje slant i en bredvid stående låda. Denna bild hade rörliga ögon och bugade sig mycket naturligt. Jag besåg detta mycket väl och med mina tankar genomgick

jag det i alla detaljer. Jag fattade beslut att göra maken till detta när jag kom hem. Jag fick visst några sömnlösa nätter och bekymmersamma dagar men hade snart kommit på det klara med hela inrättningens detaljer, med drivkraften till alla rörelser. Då min far hade svarvstol och jag var redan skicklig i svarvkonsten ävensom snickare, träsnidare, smed och något i göttlare satte jag genast företaget i verkställighet. Med sådan iver som icke kunde hindras utförde jag det hela till min fulla belåtenhet och andra till förvåning. Men ett var det som icke lyckades mig, nämligen åstadkomma musik i detsamma. Det var för hög studie för mig. Men mitt beslut i den saken var redan fattat på förhand, att jag skulle köpa en spel-dosa att tillsätta i verket och därigenom få denna bristen avhjälpd. Men dessvärre kunde jag icke skaffa så mycket pengar. Den billigas-te kostade 15 Rdr och spelade bara 3 stycken och dessa med allt för låg röst. De bättre var dubbelt så dyra, alltså omöjligt för mig att betala, Jag blev då mycket nedslagen, att mitt verk, som kostat mig så mycket möda och arbete, icke skulle krönas med fullkomlig framgång. Jag måste därför lägga det åsido i några år. Och när jag så blev äldre och kunde förtjäna pengar, fann jag det vara både barnsligt och dåraktigt att kosta pengar på en så onyttig sak. Jag förvarade det dock för framtiden i min byrålåda som ett barn-domsminne och när jag blev gift och fick barn fick min hustru dessa bilder m.m. till leksaker åt barnen. Jag suckade: förgängligt är vad jorden bär.

15 års ålder.

Jag hade alltid tyckt att ingen musik var så vacker och härlig som fiolmusik. Kosta vad det ville, jag måste lära mig det. Men var få pengarna till fiol? Jag tänkte: mån det skulle vara så omöjligt att göra en? Om jag iakttar alla försiktigheter? Om jag begagnar sälgrä till stomme, vallbjörk till botten och gran utan kärna till lock samt lyd-pinnar under stallen som på alla andra fioler samt limmar den med husplåss samt aktar mig noga för olja i poleringen, så måste den få samma ljud och klang som andra fioler. Ja, jag försöker. Försöket lyckades över all förväntan förträffligt. Och var få nu undervisning till de första grunderna? Jo vad få vi höra? Prosten A. P. Traneus lyser på i kyrkan att de som äro fyllda 15 och skall beredas till konfirmation skall infinna sig nästa tisdag. Oj, Oj, tänkte jag, nu har jag just fått fiolen färdig,

icke passar det sig väl att bereda sig på två så motsatta håll som läsnöje och dansnöje. Jag står nu i valet och kvalet. Och vid mera och noggrannare övertänkande blev för var dag fiolen mer och mer likgiltig och till slut en styggelse. Ja adjö med den. Var den stannade vet jag icke; troligen blev den utlånad till någon.

Under tiden jag läste mig fram blev jag mer för var gång prostens riktiga gunstling, därför att jag kunde besvara hans frågor. Jag blev rätt ofta uppbjuden till prästgården med honom på middag och kaffe m.m. Det rogade honom att visa mig varjehanda som intresserade mig. Särskilt minns jag en gång han tog fram en liten pappask. Jag skulle äntligen gissa vad den innehöll. Som jag hade för få dagar sedan hört, att han hade blivit i Stockholm utnämnd till riddare av Nordstjärneorden, anade jag strax att det var den, och således var det icke svårt att gissa, "Det är en välförtjänt värdighet". Han skrek av förtjusning, "Rätt gissat." Och han grep mig och lyftade mig så högt från golvet och sade: "Kan jag då aldrig finna dig försvarslös?" Han tog ut orden ur asken, Den låg i röd bomull och visade var den kommer att fästas på bröstet. Och vi fröjdades båda som barn. Han skrev till Stockholm för mig efter sådana böcker, som jag önskade mig, nämligen Zweigbergs räknebok och en så kallad brevställare, innehållande juridiska rådgivare med allehanda formulärer med flera, som jag strax efter betalte. Och då fortsatte jag med den ivrigaste självstudie och räknade igenom alla räknesätten på egen hand, vilket blev mig ganska nyttigt i framtiden.

Då husförhören hölls på landet, i varje rote, sände prostens sin kaplan till de andra platserna, men i vår rote blev det utlyst att hållas hos min fader. Dit kom prostens själv och lät kaplan resa hem. När husförhöret var slut var det brukligt att alla grannar av värdfolket var bjudna på kväll, däribland skolläraren Stefan Nilsson, som hade tagit Seminarium examen och tyckte sig vara styv i lärdom. Under det de väntade på maten gav han sig i dispyt med prostens om allt för höga ting, nämligen om alla Guds namn på främmande språk såsom Jehova, Elstrim, Getar, Deus m. fl. Och Nilsson trodde namnet Deus var på hebreiska. Men det nekade prostens till, men sade, att det är så länge sedan jag läste det så det fallit ur minnet. Jag stod i närheten. "Om jag får lov att säga det, så är det latinska språket." "Ja, detta skulle jag snarare

tro. Kan du visa mig det," sa prosten.

Husbygge och bosättning 1:sta gång.

För att beskriva detta måste jag förflytta förut till tiden. 1855, vid 21 års ålder, då jag exerceerade beväring på Backamo, hade jag i 2:ne års tid drivit med 1 á 2 lärlingar målareyrket på landsbygden och hade fullt upp att göra, så mycket jag kunde övertaga. Men jag kom även att övertaga en stor del arbete i Strömstad. Därvid kom jag även till konsul Ekman (Johan Fredrik Ekman, f. 1785, d. 1857) i Strömstad sommaren 1856. Där blev jag bekant med min hustru Maja Greta Cavallius, som sedan hon var 7 år blivit fostrad hos konsul och konsulinnan Ekman. Den senare (Johanna Mortana Cavallius, f. 1783. d. 1867) var min hustrus faster. Hos dem blevo vi förlovade och firade, efter att ha varit ett år förlovade, bröllop, därvid prosten Traneus i Skee vigde oss. Då vi blivit förlovade måste jag tänka på bostad. Jag sökte tomt utom stadens sörtull och blev beviljad tomt; uppkallad efter mitt dåvarande namn Engelbrektsson Engelbrektsborg. Samma namn har tomten än i dag. Jag beställde enligt kontrakt av den 9 augusti 1856 huset upptimrat hos min bror på Björke, nedtaget och åter uppsatt på min tomt i Strömstad sommaren 1857.

Kontraktet lydde så:

"Kontrakt.

Mellan Gustaf Engelbrektsson och Magnus Engelbrektsson i Björke är nedanskrevne dag följande byggnadskontrakt blivit upprättat.

§ 1:o Jag Gustaf Engelbrektsson förbinder mig att till min broder Magnus uppföra en manbyggnad av 18:ton alnars längd 14 alnars bredd och $5\frac{1}{2}$ alnars höjd med 6 rum och jämte en timrad frunt över den ena långväggen vid 6 alnars bredd och 7 alnars längd jämte så många fönster och dörrhål som enligt ritning begäres samt även nödiga källare åsar och läktes mot en köpeskilling av 583 Rdr 16 S Rgs.

§ 2:o Gustaf Engelbrektsson skall på sina ägor, där hon kan byggas, nedtaga henne och åter uppföra henne i Strömstad även på egen kost.

§ 3:o Jag Magnus skall med en man hålla honom till handa i Strömstad vid uppförandet.

§ 4:o Åbyggnaden skall vara svilad och färdig nästa nyår.

Till yttermera visso hava vi härav utfärdat 2:ne lika lydande exemplar och endera var till oss tagit och våra namn egenhändigt underskrevne.

Som försäkras av Björke den 9:de augusti 1856

Magnus Engelbretsson Gustaf Engelbretson

Att ovanstående kontrahenter förklarar sig härmed till alla delar nöjde intygas av nedanstående vittnen

Anders Halvordsson i Bråttane under Äng."

Under 1857 var jag i 14 dagar i Göteborg för att få gesällbrev och gesällbok med berömliga betyg, daterat den 26 augusti 1857.

Gesällboken lydde så:

"Målaregesällen Magnus Engelbretsson Björkman har utlärt yrket hos undertecknad och har jag under den tid han hos mig arbetat försökt honom i de flesta och viktigaste till yrket hörande arbeten och funnit honom äga goda kunskaper, ett riktigt behandlingssätt vid arbetenas utförande ävensom god insikt vid materialernas begagnande. Han äger för övrigt god arbetsförmåga samt har uppfört sig på ett mycket stilla och undergivet sätt. Det varder han M. E. Björkman av mig hos var och en till det bästa rekommenderad.

Göteborg d. 1 September 1857

Otto B. Bolm

Målaremästare."

Genast jag var Herre-förklarad och hette Björkman uttogs lysesedel och hade vi bröllop den 17 oktober 1857. Samma år och dag flyttade vi in i mitt nya hus, som bestod av 6 rum och kök och balkong i prydlig stil och badgäster hade vi. De kallade det med namnet Glashuset.

Under september månad 1857 förfärdigade jag av koppar nummer och visare på tornuret och förgyllde dem med äkta halvslaget guld, som jag beställt hos fru Levent Guldslageri i Stockholm, ty jag hade ansvarat arbetet felfritt i 10 år; men varade det i fulla 36 år då jag ånyo förgyllde dem. Årstalet står skrivet i kyrktornets insida.

1858 den 10 april fick jag burbrev och mästarbrev. Sedan jag förut hade för hantverksförening och borgerskapet i förening med magistraten förevisat mästarprov och fått det med beröm godkänt samt gått Borgareden, såkallad Tro och Huldhetsed, vart jag förklarad för mästare och borgare i Strömstad. Förunderligt, jag var den första må-

fattningen upphörde så ingen blev mästare eller gesäll mera.

Kyrkomålningar hade jag flera: på Valers kyrka (Norge), Tjärnö kyrka, Strömstads kyrka, Krokstads kyrka, Kville nya kyrka samt Lurs nya kyrka. 1863 i Krokstads kyrka gjorde jag även ny predikostol och förgyllde allt träsnideri, bladverk, rundstav och listverk med äkta guldförgyllning och brons. År 1864 gjorde jag likaså i Lurs nya kyrka till en stor del förändring å altartavlan som var alltför tarvligt utförd. Jag tog bort det anbragta altarkorset m.m. och gjorde ett större utskuret naturligt som med bark och avhuggna kvistar samt med en stor törnekrans med utseende som flätad med törntaggar och detta allt helt förgyllt med äkta guld. Även pressade jag en mängd pastelatsfigurer liknande träsnideri och fastsatte på altartavlan och förgyllta med guld och brons. Likaså gjorde jag båda nummertavlorna i fasta ständare med överstycke av träsnideri förgyllt. Och tavlorna gick runt i rammen för att hänga nummer å båda sidor. För övrigt blev hela kyrkan målad i ek och ljus valnöt, allt till församlingen och prästernas stora belåtenhet. Och detta står ännu lika vackert till påseende.

Några erhållna rekommendationsbetyg lyda så:

"Att målaremästaren Herr M. Björkman som är aktad medlem av härvarande stads församling, med skicklighet, ordning och församlingens fulla belåtenhet utfört de målnings- och förgyllningsarbeten, som under senare åren å stadens kyrka förekommit, det varder härmed på begäran intygat.

Strömstad den 13 juni 1863

Alfr. Jungquist.

v.pastor l."

"Att målaremästaren Herr M. Björkman gjort sig känd för skicklighet i yrket och utför alla hithörande arbeten, även vad kyrkomålning anbeträffar, samt att han genom gott arbete förvärvat sig allmänt förtroende varder härmed intygat.

Strömstad den 13 juli 1863.

Martin Pejlitz

Handlande

A. Holmgren

Juvelerare och

guldarbetare

W T Lundgren

Handlande"

"Vid den 7 dennes förrättad avsyning på målningen i Krokstads kyrka har densamma blivit med beröm godkänd och varför ovanstående borgensförbindelse härmed återställes till målaremästaren Herr M. Björkman.

Restad den 16 oktober 1863.

A. Johansson

Ordförande i Krokstads kyrkobyggnadskommite"

"Att målaremästaren Herr M. Björkman i Strömstad, vilken vid entreprenadeauktion åtagit sig målningsarbetet i Krokstads nybyggda kyrka, icke allenast utfört detta arbete till församlingens fullkomliga nöje utan ock under den tid han vistats här på orten visat ett nyktert, anständigt oeh humant uppförande; varder honom härmed till bevis och rekommendation meddelat.

Krokstads prästg. den 5 februari 1864

H Berg

A Johansson

i Restad

v. Pastor loci

Ordförande i Krokstads
kyrkobyggnadskommite"

På tomten Engelbrektsborg hade jag smedja samt snickare- och målareverkstad. Jag hade mycket åkdonsmålning och lackering. Jag räknade 19 åkdon på en gång men ständigt 10 á 12 stycken i sänder. Men sent på hösten, då måleriet upphörde, lade vi trävirke 4 dubbelt under taken till tork för att arbeta meubler av. Medan det torkade togo vi in skomakareverktyg och jag med gesäll och lärling arbetade skodon för män och kvinnor och barn till hela årets husbehov. Strax efter Jul intog vi 4 hyvelbänkar och snickrade hela vintern alla sorters meubler och speglar tills alla rum voro fulla. Sedan började vi stoppningen och därefter målning och polering å samma. Ooh så utlyses en försäljningsdag, då så mycket köpare infann sig, att allt blev sålt på en dag: ett år 700 kr. och 1 år 900 kr. på 1 dag, och sedan mindre, emedan det började bliva modernt att köpa möbler från Göteborg. Och då ansåg jag, att det mindre lönade mödan att fortsätta så stort, utan jag ändrade plan, tog ut en mellanvägg och gjorde en stor handelsbod och sökte och fick handelsrättigheter den 8 oktober 1866 och öppnade 1:sta dagen om marknadsafton den 20:de och det blev en förvånande god rörelse med en rätt stor spannmålshandel, mjöl och diverse. Men då broder Johan såg, att det gick så bra för mig, slutade även han målareyrket och började handel. Då konkurrensen blev för svår, såg jag det vara bättre fly än illa fäkta, gick så till konsul Boman och köpte tomten n:o 13½ på tullbryggan den 17 februari 1871. Och detta var på inrådan av mina många kunder från Koster, att om jag bosätter mig vid tullbryggan med handeln blir det otvivelaktigt min fördel och de slippa gå genom hela staden för att

Att så högt utom staden fortsätta var icke utsikter för en större utvidgad rörelse, i synnerhet som transport å alla varor dit var ganska kännbart. Fast flera tyckte det var dåraktigt av mig att riva ned och flytta huset, då det var så nytt, och fint. Att förmånligt sälja det var ingen möjlighet. (Tomten med uthus sålde jag sedan för tre hundra kronor). Jag beslutade mig för att riva ned huset, som skedde år 1871 den 28 februari på morgonen kl. 6 fm. Vi fortsatte dock handelen till middagen; då taket i boden uppbröts måste kunderna ut. Vi lade vikterna och mjölsäckar i en släde och kunderna följde med sina tomsäckar till en handelsbod vid tullbryggan, som jag för tillfället hyrt av konsul L. C. Boman. Vi hängde upp vikterna, och kunderna fick sina påsar fyllda, så att inom tio minuter var affären i full gång. Andra varor hade jag forslat dit dagen förut. Likaså familjen hyrde jag rum för hos fru Abla Strömberg också nära vårt bygge. Samma dag rivningen pågick körde vi också ned huset till min tomt. Det vackraste slädföre hade vi och många hästar och åkdon hade vi i bruk den dagen 28 februari.

Husbygge och bosättning för tvådra gången.

Detta envåningshus uppsattes å södra ändan av tomten nästan i sin förra form och tillökade jag i längd på huset hela vinkeln å båda gatorna. Och detta gjordes i två våningar jämte fyra balkonger och gårdsbyggnader och rymliga magasiner, vilket allt vi hade färdigt så att vi flyttade alla varorna in i nya boden lördagsnatten den 1:sta april 1871 och själv inflyttade jag med min familj den 3dje april 1871. Således var detta hela bygget färdigt på en månad och 6 dagar. Och den 1:sta påföljande juni fick vi badgäster som bodde även juli över hela våningen. Ordspråket säger tid är penningar och det fick jag besanna. Vad jag hade förlorat på rivningens alla omkostnader fick jag igen första året på badgäster. De voro den tiden fint folk och hyrorerna voro goda, emedan det då var ont om rum. Tvenne grevar var tacksamma att få bo på var sitt kök och en natt måste vi bädda tvenne sängar i butiken för tvenne damer och en dito i vår egen köksspis. Och de voro mycket tacksamma för tillmötesgåendet. Den tiden var Strömstads badort känd som no 1 och det var heller icke så många badorter som tävlade den tiden. Men det dröjde dock icke så länge med denna skördetid. Endast 5 år och 4 månader hade vi bebott detta hus, då 1876 den 8 augusti den stora branden brände vårt hus med alla magasiner och ett boningshus inne på gården med 4 rum och

gång. Alla rummen voro fullt uthyrda och bebodda av badgäster. Jag hade endast fastigheten assurerad i 14000 kr och jag var strax förut bjuden 36000 kr. Jag hade inget lösörebo och handelslager assurerat, så jag gjorde på två timmar en förlust på 31500 kr enligt förteckning å det saknade. Då badgästerna hörde, att jag icke hade assurerat lösörebo och lager, voro de ovanligt snälla och behjälpliga att rädda sängkläder och möbler och en del handelsvaror. Som vi då icke så fort kunde få någon bostad, fick jag hyra en liten sjöbod för möbler och en del handelsvaror. Sängkläder måste vi lägga in på en öppen gård, där jag och min hustru sov under bar himmel. Jungfrun och barnen fick vi placerat in i små husen till hjälpsamma människor. Men till sist fick vi hyra ett rum och kök hos Olof Börjesson jämte ett uthus för handeln under vintern. Det var en bekymmersam vinter med mycket huvudbry, om vi skulle åter försöka att bygga igen. Och var få tomt? Den förra blev nästan bortskuren genom den nya regleringen. Oeh så smälte kassan ihop för var dag, ty affärerna hade avstannat och en stor familj hade jag att försörja. Älste sonen fortsatte med studierna i Göteborg, de yngre barnen gingo hemma i skolor. Och min hustru var mera tröstlös: hon ville vi skulle vända Strömstad ryggen och flytta här ifrån. Men jag tog mod till mig och hoppades på en framtid igen. Jag ville försöka ännu en gång. Om herren icke bygger huset, så arbeta de fåfängt som därpå bygga.

Husbygge och bosättning 3dje gången.

Under vintern hade jag ritat min byggnadsritning: 3 vånings stenhus i vinkel mot båda gatorna med 7 stycken balkonger. Jag reste till Fredrikstad och köpte 300.000 tegelsten á 14 kr per tusen samt en last med kalk. Och av lantbor köpte jag 45 tofter mycket stort, vackert timmer, ty hela vintern var det mycket vackert slädföre. 1877 den 22 april, en måndag, gick jag med några timmermän till min gamla tomt och byggde ett hjälpehus av resvirke. Boningsrum och kök, handelsbod och lagerrum med dubbla brädväggar fyllda med sågspån och spishall inmurad i köket blev färdigt och målat ut och invändigt till lördags kväll. Då flyttade vi dit med hela familjen den 28 april 1877. Alltså endast på 6 dagar byggdes huset. En sådan glädje hade vi icke haft på länge som den att få flytta under eget tak. Och vi höll kaffekalas på söndag för vårt värdfolk Börjesson.

Den 4 maj flyttade vi alla handelsvarorna i boden och började affären därstädes, som gick förträffligt bra, emedan jag hade vårt

snälla bodbiträde Mattsson kvar, som var fullt förtrogen att på ensam hand sköta affären. Ty jag var själv mycket upptagen dels med stadens angelägenhet såsom byggnadsledamot och kommitteledamot för ny reglering och dels att skaffa materialier och arbetare för mitt påtänkta bygge. Men som det dröjde länge innan ny reglering blev enigt och godkänt hos Kongl. Maj:stät och tomterna skiftade, fick jag äntligen fast många svårigheter och motstånd min tomt beviljad på samma hörn som förr, dock betydligt inflyttad på mina förra granars tomter. Men som den ock blev betydligt större, fick jag betala Tusen kronor i mellanavgift för tomten n:o 5 rött N:o 3 i 3 roten, som skedde 1877 juli 24. (Dessa 1000 kr, erlades den 23 oktober samma år).

Jag började genast bortköra gamla förbrända stenvmurar och rödja plats för mitt nuvarande 2 våningars trähus med undermurar av gråsten, innehållande bakeri, bryggghus och 2:ne rum, de 2:ne andra våningarna bestående av 6 rum, kök och tambur vardera. Alla dessa rum var färdiga och uthyrda till hyresgäster som inflyttade den 1 oktober 1877. Apotekare och rådman Westergård hyrde övre våningen och handlanden A Björklund 1:a våningen. Den senare hade bröllop åt sig där i oktober, jag tror den 6:te.

Alltså var denna våning färdig på 7 veckor ifrån vi började mura den 8:de augusti.

1877 den 17 augusti började vi gräva i tomten för mitt nuvarande 3 våningars stenhhus och skänkte 300 lass matjord till Strömstads kyrkogård. Även kördes till Pöpkes trädgård vill jag minnas 200 lass. Gravarna för murarna grävdes 8 alnar 10 fot djupa, i botten lades rustbäddar av timmer och pålades med en hiss Kran, som jag själv inrättat. Malmlodet beställdes på Göteborgs Mekaniska Verkstad, vägde 7 centner, kostade 90 kronor. Pålningarbetet försiggick med 10 man och var färdigt på 4½ dag. Sedan sålde jag kranen till Strömstads stad för 100 kronor. Då all gråsten under tiden var framkörd, företogs murning med hast av flera lag och var färdig om 14 dagar. Genast börjades tegelmurning, dörrar och fönsterkarmar inmurades och tak täcktes och alla snickare arbetade och bodde i stenhuset. Under december månad 1877 eldades rummen dagligen.

1878 den 26 januari flyttade jag med hela familjen och affären in i stenhusets bottenvåning. Och då denna vintern var milt väder hela vintern, endast en natt var litet frost, kunde vi fortsätta rapp-

ning och putsning å alla murar, väggar och tak samt kakelugnar från Malmö uppsattes och skedde det mest för öppna fönster. I slutet av mars var många rum färdiga för målning och tapetsering och var även detta färdigt. Och flera årshyresgäster inflyttade 1:sta april 1873, däribland pastor Larsson i 3 rum och kök, segelsömmare Houge i 3 rum och kök och Dahlström m. fl. Alla rummen för övrigt var färdiga till badtiden med målning och tapetsering, så att jag hade under badtiden alla rummen bebodda. Märkvärdigt är, när jag frånräknar allt arbetet på grunden var tiden för stenhusbygget i sin helhet endast 7 månader, mitt förut byggda trähus endast 7 veckor och för mitt hjälphus, som först uppsattes, 7 dagar. Det senare togs ned och användes till uthusbyggnader i gården, där även uppsattes en kyrka för metodisterna enligt kontrakt på 5 års tid å 200 kr. cm året. Men genom brist på deras sida att fullgöra kontraktets villkor, även deras sätt och störande tillvägagående, var jag själv tacksam att detta kontrakt blev brutet inom årets slut, då jag ändrade huset till boningshus i 2 våningar.

Löjligt nog var på min tomt som en egen koloni, som kunde bistå varandra utan att bero av den övriga världen. Hyresgästerna voro på samma år 1878 - 79 följande: präst (Larsson), klockare (Dahlström), organist (Lars Dahlström), kyrkoväktare (fru Strömberg), apotekare (Westergård), barnmorska (fru Carlsson), fotograf (André), segelsömmare (Houge), buntmakare (Dahlström), urmakare (Hasselroth), skomakare (Otto Dahlström), skraddare (Strömberg), köpman (A. Björklund), kaffekällare (fru Houge) jämte min egen stora mjöl och diversehandel, även försedd med bröd och charkuterivaror till allmoge och arbetsfolkets behov, så att i flesta fall arbetslönerna stannade kvar på stället och detta betydligt underlättade företaget.

Men oaktat jag när det brände hade cirka 5.000 kr. i banken och den lilla assuransen 14.000 kr. för fastigheten, blev jag dock skyldig när alla åbyggnaderna var färdiga 21.000 kr. till åtskilliga vänner, som hade fullt förtroende till mig. Utan borgen och utan inteckning fick jag så mycket jag behövde, att jag inte en dag kände behov för penningar. Ej heller har jag någon tid haft fastigheterna intecknade för gäld. Endast en gång fram i tiden satte jag en inteckningsrevers å 3.000 kr, i borgen för mitt kreditiv för att slippa använda andras borgen för mig. Ty jag uppsade min borgen för alla andra, emedan 2:ne av dem gjorde konkurs och flera befarades.

Och då var det hög tid att sluta med detta ovissa och vådliga borgenssystem, ty den som går och står i borgen för andra, vet icke vad han själv äger.

Då nu Strömstads befolkning fått se, att jag även kunde bygga stenhus, växte förtroendet, och de hade hopp om att jag kunde utföra allt jag åtog mig, och så fick jag uppdrag göra byggnadsritningar och tomtkartor samt utföra reguleringsarbetet i stället för den strax förut avskedade stadsingeniören: företaga murningsarbetet å alla behövliga kajer, avväga och fylla gator samt lägga trottoarer och stensättning. Jag byggde den 22 jan. 1880 stenkaren på land till västra träbron och den 19 jan. 1881 började vi lägga ned rustbädd och påla under karen som vi nednumererade och flyttade dit först med dykare till vattenytan och sedan utfördes av våra gråstensarbetare och timmermän. Jag svarvade själv modell till bropelare för räckverket och fick dem gjutna i Katrineholms järnverk, ävenså utfunderade jag den nuvarande lyftningsapparaten med hävstångskraft på vindluckan på brons mitt istället för de höga galgar och vådliga malmlod som stod å gamla bron. Ävenså murade jag landfästen och glidsko pallar till östra järnbron. De skulle vara ytterst passande i längd när bron kom från fabriken. Och detta lyckades förträffligt väl.

Detta stadsarbetsbestyr hade jag cirka 5 års tid. Under tiden från år 1880 den 28 augusti hade jag uppdrag att bygga kaptén John Kläths stenhus och L. C. Dahlbloms stenhus, så jag hade vid flera tillfällen cirka 500 arbetare, körare och fraktare att uppgöra med och då hava 3 avlöningsdagar i veckan. Och då skulle på samma gång alla veckans förskott i varor avdragas å avlöningens listor. För att få detta färmt expedierat måste jag hava 1 eller 2:ne biträdande till hjälp. Oftast hade de uppburit för mycket och fick då skuld till nästa avlöning o.s.v. Jag måste alltid vara först vid stadens arbetsfolk kl. 6 på morgon och låsa upp arbetskistan och utdela verktyg till vars och ens olika arbeten. De arbetare som icke voro närvarande då fick börja först kl. 9 f.m. och anm. i arbetsboken. På husbyggena hade jag förmän som jag gav order tills jag kom själv vid flera tillfällen på dagarna. Oaktat jag var så mycket ansträngd om dagen måste jag ofta stå en god del på natten och göra byggnadsritningar, ty det var ingen annan att tillgå här på platsen och de började något var och ville bygga. Och jag måste

oftast hemförskriva byggnadsmaterialier för dem och ordna i mångt och mycket för dem i alla byggnadsfack och tomtmätningar m.m. Men allt detta förskräckliga jäktande i tankar, ord och gärningar, dag och natt blev dock inbringande tillika med min egen handel, som därigenom betydligt förstorades. Handeln sköttes av mitt biträde Mattsson, min Hustru och dotter, bokföring och rekvisitioner hade jag nästan alltid på min lott, men som lyckligtvis hälsan stod oss bi kunde vi arbeta med hopp om framgång och det lyckades oss att icke blott förränta de 21 tusen kr. utan även amortera betydligt varje år på kapitalet tills jag äntligen blev skuldfri, fast jag hade under tiden 2:ne söner i skola i Göteborg, sedan Lund och Stockholm, Fritz till student och Konrad till doktor, alla de övriga bekostades skolgång hemma. När jag då även tänker på de 31.500 kr. jag förlorade i branden tillika, så blir det för oss, då vi vid vår ålder ser oss tillbaka, så förvånande, att det är ett under för våra ögon. Alla våra barn är bra gifta och har sin goda ekonomiska bärgning. Slipper att se något sorgebarn. Också sällan inträffar att far och son äro stadsfullmäktige på samma gång i många år. Den 17 oktober 1882 firade vi i alla barnens och barnbarns närvaro vårt silverbröllop. Och leva vi till 1907 kan vi fira vårt guldbröllop. Detta står i Guds hand. Ske hans vilje.

Som yngste sonen Oscar Cavalli - Björkman den 1 september 1899 enligt kontrakt övertagit min handelslokal, har jag med hustrun flyttat i lägenheten 4 rum och kök i övra våningen för att där i lugn och ro njuta frukten av livets strider i en sorgfri ålderdom. Ooh då jag skådar tillbaka på det förflutna, föranlåter det mig att skriva följande biografi med förteckning:

Kommunala uppdrag i Strömstad

1875 april 24 ledamot i byggnadsnämnden omvald till 1903

1880 augusti 28 invald i regleringskommitten och dess verkställande arbeten.

1884-1895 ledamot i Städernas allmänna brandstodsbolag för fastigheter.

1886-1902 ledamot i drättselkammaren.

1889-1902 ledamot i stadsfullmäktige.

1891 i maj invald i kommiten för kajbyggnad.

1892 juli 11 vald till ordförande i fattigvården (avsade mig uppdraget).

1892 augusti 19 vald till ledamot i styrelsen för fattigvården. Kvar-

stod i 8 år.

1893 juli 5 vald till kontrollant vid kajbyggnaden.

1900 mars 22 vald till ledamot i stadshuskommitten.

1900 juli 13 vald till ledamot i gasverksstyrelsen.

.....

År 1887 skrev Oscar Cavalli-Björkman vid tolv års ålder följande verser till sin fader Magnus Björkman med anledning av hans födelsedags "till pappa.

Jag fick det igår eftermiddag veta,
att pappa är femtiotre år,
då försökte jag att versar dikta,
och det var på aftonen i går.

//

Med dessa versar vill jag gratulera
fast de ej fullständigt gå i rim
och önskar pappa allt gott m.m.
Icke blott av Oscar utan av andra flera.

//

Men när jag har slutat tredje klass
och goda betyg har fått
åt handeln jag mig ägnar med framsteg blott,
och derigenom är målet nått."

//

av

Oscar Björkman"

Strömstad

I "släktarkivet" bevaras vidare efter Engelbregt Andersson (1799 - 1873) bl. a. ett testamente , vars innehåll är intressant även ur den synpunkten, att först år 1845 kvinna genom lagen tillerkännes lika arvslott med man. Testamentet är daterat 1839 och lyder i avskrift:

"Som jag nu är besvärad av sjukdom som kan hända icke upphörer förr än döden min skiljsmässa från detta jordiska (vällar), för den skull vill jag giva denna min ytteran vilja till kända och huru efter min död skall förhållas med kvarlåtenskapen.

Eftersom jag efterlämnar så många små barn så giver jag min kära hustru Ingeri Olsdotter rättighet att behålla min ägande del löst och fast till att nyttja, bruka och behålla, på åtta års tid som

försäkras av Björke den 10 juni 1839.

Engelbrätt Andersson

Björke med hand å pen.

Till vittnen

Drängen Anders Olsson

Sör Hede

Johannes Andersson

i Tafsängen.

Med denna exposition förklara vi oss nöjda till alla delar
nöjda Ut supra

Anders Andersson i Sör Hede

med hand om pän

Eftersom jag icke efterlämnar mer än en doter så vill jag hon
Skall gå i lika arvslott med gossarna som försäkras av Björke den
10 Juni 1839

Engelbrätt Andersson

Östra Björke med hand om pen

Engeri Olsdotter

Björke.

Till vittnen

Drängen Anders Olsson

Sör Hede

Johannes Andersson

i Tafsängen."

Från Johan August Björkman (1840 - 1911) finnes i behåll en-
dast en obetydlig liten brevlapp, så lydande:

"Strömstad den i januari 1866

Bröder Gustaf och Simion,

Genom ditt säkra bud som jag anlitar till eder så var god och
kör ned till mig på lörda kväll och att Simion tager med spel eller
harminick vi ämnar förnöjas en liten stund. Var god Gustaf och tag
med 2 ne av de flata fiskefaten. Lägg dem väl in så att de ej köras
sönder. Tag med bra hö till hästen. Kom senaste kl. ½ 4:a eft.m.

Tecknar som bror

Joh. Aug. och Mathilda Björkman

Kör rätt ned till mig med hästen."

Om Oscar Cavalli - Björkman (1875 - 1952), som tyvärr icke kunde
förmåas att nedteckna något från sin långa köpmannagärning, kan en-
dast lämnas några data:

Genomgick Strömstads läroverk och praktiserade sedan hos fir-
ma N. Åberg i Malmö 1895 - 1896 och hos firma Paulin & Synnergren i
Hälsingborg 1897 - 1899, varefter han den 15 maj 1899 övertog faderns
affär och drev den, från 1939 i aktiebolagsform.

Innehade ett flertal kommunala och andra förtroendeuppdrag så-

som ledamot av Strömstads drätselkammare 1910 - 1919, därunder vice ordf. 1911 - 1917 och ordf. 1917 - 1919, ledamot av Strömstads stadsfullmäktige, hamnstyrelse, skolråd, pensionsnämnd och lasarettsdirektion, ordförande i direktionen för Strömstads sjömanshus och i styrelsen för A. B. Göteborgs Banks avdelningskontor i Strömstad, ledamot av styrelsen för Strömstads sparbank, Strömstads Societetsbolag och Strömstads Nya Badanstalt samt var dansk v. konsul i Strömstad 1915 - 1951, då han utnämndes till konsul för samma land. Hugnades med Konung Kristians frihetsmedalj samt riddartecknet av Dannebrogen.

Ferdinand Engelbregtsson (1862 - 1916) erhöll enligt av Conrad Cavalli - Björkman den 26 augusti 1916 gjord avskrift av notis i Chikagotidningen Svenska Tribunen följande eftermäle:

"Ett oväntat dödsfall inträffade den 23 april 1916 på förmiddagen härstädes, i det att doktor Ferdinand Engelbrectson helt hastigt utan någon föregående sjukdom avled i sitt hem i 4044 Calumet ave. Dödsorsaken var enligt vad det senare framkommit hjärtförlamning, Dr. Engelbrectson föddes i Göteborg den 26 april 1862 och avlade läkareexamen (fältskärsexamen vid Serafimerslasarettet i Stockholm ? Avskrivarens anmärkn.) i november månad 1888. Något år senare begav han sig till London där han kvarstannade en kort tid, varefter han reste till Alexandria i Egypten. Även där blev vistelsen kort och år 1891 finna vi Engelbrectson i New York, där han kvarstannade i två år, varefter han begav sig till Chicago, som han aldrig sedan för någon längre tid lämnade. Den avlidne ägde ett gott namn om sig som läkare och var därjämte skicklig massör, varför han även en tid tjänstgjorde som lärare i sjukgymnastik och massage i North Western Universitetets läkareskola. Han tjänstgjorde därjämte i sex års tid som biträdande läkare vid Rock Islands järnvägen. Såsom enskild människa var Engelbrectson hjärtegod och hjälpsam som få, och en del av hans patienter fingo icke endast behandling fritt utan även därjämte konstant hjälp. Trots han hade stora inkomster efterlämnade han därför icke någon vidare stor förmögenhet. Den avlidne efterlämnar två bröder och en syster, alla bosatta i Göteborg. Julius Engelbrectson i firman Alb Bohlin & Comp i Göteborg får enligt den 10 februari 1915 upprättat testamente ärva vad han efterlämnar, och advokaten Alfred A. Norton i 69 W Washington St som var Engelbrectsens närmaste vän och

juridiska rådgivare, underrättade redan på söndagen pr telegraf denne broder om dödsfallet. Engelbrechtsen tillhörde logen King Oscar nr 855 A. F. & A. M. samt Illinois Athletic Club. Den förstnämnda organisationen har hand om hans begravning som äger rum på torsdagen från Dahlgrens likbesörjningsbyrå i 5852 Wentworth ave. Stoftet jordas på logens begravningsplats på Elmwood gravgård."

Allan Hanssons kommentarer (2008-12-04):

Magnus Björkman var barnbarn till Olof Engelbrektsson i Björke, och finns med i dennes stamtavla under namnet Magnus Engelbrektsson.

Vi släktforskare får oftast nöja oss med de uppgifter om en människa som kyrkböckerna ger. Det blir livets stora händelser - födelse och död - och däremellan vigsel och några barns födelse. Men hur livet levdes måste vi gissa oss till. Därför är det alltid intressant att få del av någons egna minnen av och reflexioner över sitt eget och de närmaste släktingarnas liv.

Magnus Björkmans minnesbilder är särskilt intressanta, eftersom han levt ett växlingsrikt liv i en omvälvande tid. Han ger en tydlig bild av att hans far, som i de traditionella källorna ser ut att vara en vanlig bonde, var så mycket mer, och behärskade mängder av hantverk, och dessutom gjorde arbeten utanför gården, som att bygga kvarnar och sågar. Vanliga bönder var säkert mångkunniga, men knappast som Engelbrekt Olsson, som t.o.m. var plöjningsmästare. (Men det är bara män som beskrivs - Björkman är lika knapphändig om kvinnor som kyrkböckerna.)

Magnus Björkman var nästan lika mångsidig som sin far när det gäller hantverk, men han utvecklade även andra sidor, som affärssinne och förmåga att administrera stora projekt. Och det är en förbluffande upplysning att han - bondsonen med en månads skolgång - fick ersätta den avskedade stadsingenjören och bland annat planera och anlägga nya kajer. Det är uppenbart att Magnus Björkmans mångsidighet gjorde att han kunde byta spår flera gånger. Och han saknade inte den säkerhet på sig själv som krävdes - som barn och ung man hade han blivd sedd och fått uppskattning.

Intressant är också att Magnus Björkman funderar över hur fadern förhöll sig till honom. Fadern var högst sparsam med kroppskontakt, och det förekom aldrig att han lekte med sina barn. Inte heller var det något prat när Magnus arbetade tillsammans med fadern. Ändå är det uppenbart att Magnus lärde sig mycket av sin far, och beundrade honom.